

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Den Danske Stats-Kirke upartisk betragtet

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Den Danske Stats-Kirke upartisk betragtet", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 64. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1834_534A-txt-shoot-idm2138/facsimile.pdf (tilgået 13. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

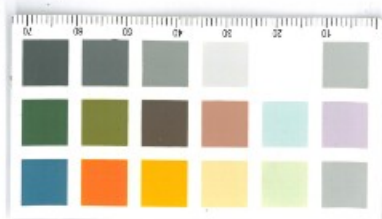
Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Slutning.

Samle vi nu alt dette, da indsee vi, at en Stats-Kirke, hvori Fæderne-Troen bliver ved at virke og avler en tilsvarende Ophøring, er i Forskands-Tiden af højeste Hellighed, og kan have overalt i Christenheden, naar blot Derighedens enten frembringer en Revolution i Kirke-Staten, eller sildst vedligeholder den, men løser Sogne-Naandet i Tide, ser at Fæderne-Troens Tilhængere midt under Forvirringen kan finde den Samvittighedss-Frihed i Stats-Kirken, de ellers nødes til at søge udenfor den.

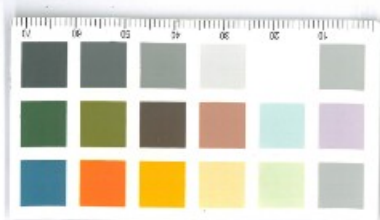
Dette er en splinteren Opdagelse, som den Danske Regjering ene bør have Vren for, da kun Sammes rigtige Takt og Upartifhed har gjort den muelig, en Opdagelse, hvoraf derfor ogsaa Danmark bør hofte den første og maa kunne hofte den bedste Frugt; thi her, hvor Regjeringen med en besynderlig Standhaftighed gjennem halvtrehundstyve Aar begunstigede Kirke-Revolutionen, uden noget Dieblit at give Anledning til den Mistanke, at den vilde have Fæderne-Troen enten udryddet eller uddrevet af Stats-Kirken, her maatte vi Præsler med Fæderne-Troen nodvendig blive ved at afslette nedarbejdede Fordomme og anfrange vor Skarp-Sindighed, til vi opdagede, hvad der kunde give Fæderne-Troen en fri Virke-Kreds i Stats-Kirken, uden at vi, som vore Fædre, kom til i dens Navn at beherske Folkets

Tro og Samvittighed. Lange varede det og haardt holdt det, før vi fandt, hvad der laae lige for vore Dine, vist nok, fordi Vlobet er aldrig saa tyndt, det jo er tykkere end Vand, og den hierar-
 disse Pfi aldrig saa lille hos os, at vi jo heller ville hevte end staae Pæe for at undertrykkes, hel-
 lere seire en Gang for Alle, end ligge i Fælten til Dønmme-Dag, uden ved de mest glimrende Seire at kunne vinde meer end Lev til at beholde hvad vi har. Under saadanne Umstændigheder behøver Dy-
 den aabenbar saa stærke Incitamerter, at vi neevpe øve den, før vi maae giøre „en Dyd af en Nød-
 vendighed“, thi anderledes kan jeg ikke forklare mig det, at jeg ikke ligesaa godt for tyve Aar siden, som nu, kom til at holde Lev-Tale over Kirke-
 Staa- tens D y l ø s n i n g og vise, at den, for at blive ikke blot usadelig men usigelig velgiørende, kun bes-
 hevede at blive fuldstændig, som den først bli-
 ver ved Sogne-Baandets Løsning. Det er nemlig joleklart, at naar det Baand, hvormed den Preksantistiske Geisllighed har været bundet til de Symboliske Boger brister, da opløses Kirke-
 Staa- ten foraaavdt, at hver Sogne-
 Præsti bliver aandelig talt sin egen Herre, og det er godt, godt for Vriigheden, som ikke længer har med en „Geisllighed“ som Fæderne-
 Troens Kvevsjens- tant; men kun med endel kirkelige Embeds-
 Mand at giøre, og godt for Præstene selv, naar de har Lyft til at leve og virke i Aanden, saa det gielder kun om, at det ogsaa kan blive godt for Folket og Staa- ten. For disse er det imidlertid ingenlunde

godt, at der istedenfor den døde Pave bliver ligesaa mange levende Paver, som der er Sogne-Præster; thi vel er de saa smaa, at Dyrigheden lettelig overser dem, men des friere kan de bevæge sig og des haarbere kan de trykke Samvittighederne i deres snevre Kredse, og hvor dette hemmelige Pavedom ikke ved Sogne-vaandets Besøgning kvæles i Fodselen, vil det enten arve den grueligste Egeghedsighed for al Religion hos Folket, eller til ubodelig Skade gjenføde Kirke-Statens og adspilte Borger-Livet. Det Sidste vilde aabenbar blive Tilfældet i Norden, hvor Fæderne-Troens Gienmæle vilde nøde Smaa-Paverne til at forene sig under en lille kirkelig Napoleon, hvorpaa maatte følge en Restauration af den døde Pave, Ridder-Spil i Hundes-Dagene o. s. v., da derimod Sogne-vaandets Besøgning vil gjøre det til Statens Interesse og hele Folkets Dunst, at Sogne-Præsterne, som derved holde op at være levende Paver, aldrig hindres til nogen død Pave, som hindrer dem i at være levende Præster. For herseftige Præster er dette nu vist nok en fortrivlet Stilling, da selv de høieste Værdigheder i Stats-Kirken ei aabner dem den mindste gunstige Udsigt, og for bedste og sømste Præster er det ligesaa fortrivlet, da den døde Pave saavel til Stjold som til Udflydning er dem umværlig; men det er jo baade Dyrighedens, Folkets og Dyrighedens Interesse, at de Dorste og de Herseftige befinde sig alle i Kirken, og for dygtige, virksomme og folkelige Præster vil en saadan fri Stats-Kirke

□ □

aandenbar være et lille Himmerig paa Jorden, der vist nok aldrig bliver uden Torne og Tidsler, men bliver dog et Speil af Randens Verden, som intet Folk, der lærer at kende det, vilde misse for det Dobbelt af hvad en saadan Stats-Kirke koster.

Jeg indseer meget godt, at hvor der, som i Nord-Amerika, allerede er Samvittigheds-Frihed og ingen Stats-Kirke, vilde en saadan Udvikling ikke bevæge Folket til at ønske sig En; thi Hæren ser deri at labe hvad de har, vilde synes dem vis og Forbelen saare uvis, men hvor Man, som vi, har en gammel Stats-Kirke, og hvor, trods alle Regjeringens Bestræbelser, endnu kun Calvinister, Catholiker, Jøder, Stats-Kirkens Præstere og Jesuitter nævne noget saa nær har virkelig Samvittigheds-Frihed, der vovs andenbar slet Intet, men vindes noget ved hvad der giver Alle denne Frihed, om det endog blev den eneste gode Følge deraf. At nemlig almindelig Samvittigheds-Frihed i vore Dage paa en eller anden Maade maa bringes tilveie, det har den Danske Regjering længe indseet, og naar den ved Sogne-Maadets Beslutning viser, at den kan gives uden enten at affkaste Stats-Kirken eller skabe Secter i Modfatning til den, da vil Man i England paa Timen ærgre sig over, ei betimelig at have sattet det, og jeg formoder, Man selv i Nord-Amerika vil efterligne en Indretning, der, saavidt mueligt i denne Verden, forbinder alle Aands-Frihedens og den Borgerlige Ordens Fordele. Vist nok forudsættes her, at Regjeringen saagodtsom ubestulende har Kalds-Retten til de

Kirkelige Embeder, saa Reformen i England har adskillige Strid at gjøre, for en saadan fri Statskirke engang lod sig tænke der; men Reformen i Danmark har ogsaa i denne Henseende saa kiendeligt et Forspring, at de Egne er snart talte, hvor en Privat-Mand, ved at vælge littere Præster af een og samme Skole, kunde medarbejde Hensigten med Sogne-Boandets Bestning. Det følger nemlig af sig selv, at i en fri Stats-Kirke maa der tages billigt Hensyn paa Folkets Løb, saa den religiøse Anstalt, der i en Egn kiendelig savner sin kirkelige Repræsentant, om mueligt gives En, hvad tillige er hele Statens Løb, som kræver, at Præsterne aldrig faae Lov til at sove ind i „syndig Sikkerhed“, men maae, naar de finde sig trindt omgivne af „gode Skole-Kammerader“, være sikre paa ved næste Vacance at faae en Torn i Løet.

Og nu til Slutning! Hvad Bøger endnu meer end Mennesker behøve for ei at misforstaaes og miskjendes, men udrette det hvortil de udfendes, det er aabenbar „Lykke og Held“, og sjøndt jeg ingenlunde, som de gamle Hedninger, anser Lykke og Held for egne Gudsdomme, troer jeg dog bestemt, med gammeldags Christne, at de komme fra Oven, og jeg nebbeder dem trofast over disse Blade, som, heli- lige en faderlig Regjering, Borger-Enighed, aandelig Frihed og historisk fremstridende o: menneskelig Dylssning, er et vel saare ringe men dog ei uverdigt Offer paa Fæderne-Landets Alter, naar Man har det faderlig regjerede, det fredelige, nænsomme, bil-

lige, kærlig og mindelære Danmark til Herrederne-Land, og har en Bane bag sig, der viser, det er ikke Friheden, som taler Fredens, eller Dyrers-Landen, som taler Frihedens Sag!

Det var den første Lykke, hvis jeg kunde overbevise både Venner og Fiender blandt Præsterne om, at de ei engang maae ønske sig Herredernes Domme over Andres Tro, men kun frit Forlov til at tjene hvem de tænkes, og til at trædes om, hvem der tjener bedst; men lykkelig vilde jeg dog ogsaa stalle mig, naar, selv mod begge Partiers Ønske, Det bedste, der ligesaa vel tjener Danmark og Stats-Kirken, som Herredernes Troen, Oplysningen, Sandhed og Kiærlighed bedst!

